

Міжнародний гуманітарний університет
Факультет права та економіки
Кафедра мистецтвознавства та загально-гуманітарних дисциплін

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Філософія

Галузь знань	<u>26 «Цивільна безпека»</u>
Спеціальність	<u>262 «Правоохоронна діяльність»</u>
Назва освітньої програми	<u>Правоохоронна діяльність</u>
Рівень вищої освіти	<u>перший (бакалаврський) рівень</u>

Розробники і викладачі <i>(зазначаються розробники і викладачі, які викладають дисципліну - посада, наук. ступінь, вчене звання, П.І.Б.)</i>	Контактний тел.	E-mail
доцент кафедри мистецтвознавства та загально-гуманітарних дисциплін, к.філос.н., доцент Шамша Ігор Володимирович	097-172-48-00	igorvshamsha@ gmail.com

1. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Філософія є фундаментальною дисципліною, що має своїм завданням вироблення у студентів світоглядної позиції та універсальної методології мислення та діяльності.

Метою філософії як навчальної дисципліни є розкриття змісту філософського знання, її проблематики і функцій, методів філософування, основних моделей співвідношення буття і свідомості, шляхів та способів пізнавального опанування світу, методології та методів наукового пізнання, смислу та спрямованості людської історії.

Передумови для вивчення дисципліни. Даний курс є своєрідним вступом до обов'язкових та вибіркових юридичних дисциплін

2. ОЧІКУВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ПЛАНУЄТЬСЯ СФОРМУВАТИ ТА ДОСЯГНЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

У процесі реалізації програми дисципліни «Філософія» формуються наступні компетентності із передбачених освітньою програмою:

Інтегральна компетентність

Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері правоохоронної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів правоохоронної діяльності і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК5. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК6. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.

ЗК7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК8. Здатність приймати обґрунтовані рішення, критичного, стратегічного, дизайн-мислення.

ЗК9. Здатність працювати в команді та емпатії.

Навчальна дисципліна «Філософія» забезпечує досягнення **програмних результатів навчання (РН)**, передбачених освітньою програмою:

РН1. Розуміти історичний, економічний, технологічний і культурний контексти розвитку правоохоронної діяльності.

РН2. Організувати культурний діалог на рівні, необхідному для ефективної професійної діяльності.

РН3. Збирати необхідну інформацію з різних джерел, аналізувати і оцінювати її.

РН4. Формулювати і перевіряти гіпотези, аргументувати висновки.

РН6. Розуміти принципи і мати навички етичної поведінки, соціально відповідальної та свідомої діяльності у сфері правоохоронної діяльності.

РН10. Виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

РН11. Знати і розуміти сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.

Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

Знання:

1. Основний зміст розділів філософії (онтології, гносеології, соціальної філософії, історії філософії);

2. Основні типи філософських концепцій і стилів мислення;

3. Походження і сутність свідомості, її форми і структуру;

- 4.Способи пізнання світу, функціонування знання в сучасному суспільстві;
- 5.Форми суспільної свідомості, їхній взаємозв'язок;
- 6.Умови формування особистості, її свободи та щастя, відповідальності за збереження життя, природи, культури.

Уміння:

- 7.обґрунтувати свою світоглядну та громадянську позицію;
- 8.використовувати отримані знання при вирішенні професійних завдань, при розробці соціальних і екологічних проектів, організації відносин між людьми;
- 9.мислити на теоретичному рівні, володіти методами пізнання, творчої діяльності;
- 10.бути здатним до діалогу як способу вирішення соціальних, правових і етичних проблем.

Навички:

11. Упорядковувати набуті знання у вигляді виконання індивідуальних завдань.
12. Аргументовано відстоювати власну позицію.
- 13.Критично мислити.

3. ОБСЯГ ТА ОЗНАКИ КУРСУ

Загалом		Вид заняття (денне відділення / заочне відділення)			Ознаки курсу		
ЄКТС	годин	Лекційні заняття	Практичні заняття	Самостійна робота	Курс, (рік навчання)	Семестр	Обов'язкова / вибіркова
3	90	28 / 8	14 / 6	48 / 76	1	1 / 1	Обов'язкова

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	усього	денна форма			усього	Заочна форма		
		у тому числі				у тому числі		
		лекц.	прак	сам. роб.		лекц.	прак	сам. роб.
Тема 1. Філософія та світогляд. Генезис філософії, її предмет, структура та функції	6	2	1	3	7	1	1	5
Тема 2. Проблема методу філософування	6	2	1	3	7	1	1	5
Тема 3. Буття. Матерія. Субстанція	6	2	1	3	7	1	1	5
Тема 4. Відображення. Інформація. Свідомість	6	2	1	3	7	1	1	5
Тема 5. Предмет і структура теорії пізнання. Основні принципи пізнання	6	2	1	3	7	1	1	5
Тема 6. Основні форми та методи пізнання	6	2	1	3	7	1	1	5

Тема 7. Змістовна, або гносеологічна, логіка. Принципи систематизації її категорій і законів	6	2	1	3	6	1		5
Тема 8. Категорії сфери буття	6	2	1	3	6	1		5
Тема 9. Категорії сфери сутності	7	2	1	4	6			6
Тема 10. Категорії сфери цілісності	7	2	1	4	6			6
Тема 11. Природні передумови соціального. Проблема антропосоціогенези. Соціально-діяльнісна сутність людини. Природне та соціальне в людині	7	2	1	4	6			6
Тема 12. Цивілізація і культура як основні форми людської дійсності	7	2	1	4	6			6
Тема 13. Духовна сфера громадського життя. Суспільна свідомість та її структура	7	2	1	4	6			6
Тема 14. Філософія історії та філософія людини. Поняття прогресу. Прогрес особистості та суспільства та їх відношення з природним середовищем. Поняття ноосфери. Розвиток особистості до щастя	7	2	1	4	6			6
Усього годин	90	28	14	48	90	8	6	76
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ - ЕКЗАМЕН								

5. ТЕХНІЧНЕ Й ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ / ОБЛАДНАННЯ

Студенти отримують теми та питання курсу, основну і додаткову літературу, рекомендації, завдання та оцінки за їх виконання як традиційним шляхом, так і з використанням університетської платформи он-лайн навчання на базі Moodle. Окрім того, практичні навички у пошуку та аналізу інформації за курсом, з оформлення індивідуальних завдань, тощо, студенти отримують, користуючись університетськими комп'ютерними класами та бібліотекою.

6. ПИТАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Філософія та світогляд. Генезис філософії, її предмет, структура та функції. 1. Філософія і світогляд. Від міфу до логосу. 2. Обґрунтування змісту предмета філософії. Основна проблема філософії. 3. Співвідношення філософії і науки. 4. Структура і функції філософії.	2	1

2	<p>Тема 2. Проблема методу філософування</p> <p>1. Структура логічного. Розсудок і розум. 2. Діалектика і догматизм. 3. Діалектика і псеводіалектика (еклектика та софістика). 4. Основні принципи діалектики.</p>	2	1
3	<p>Тема 3. Буття. Матерія. Субстанція.</p> <p>1. Поняття буття. Різні моделі буття: матеріалізм, ідеалізм, дуалізм. 2. Еволюція змісту поняття матерії в історії філософії. Матерія як субстрат і матерія як субстанція. 3. Якісне різноманіття і взаємозв'язок форм руху матерії. Світоглядне і методологічне значення вчення про форми руху матерії. 4. Простір і час як форми існування матерії.</p>	2	1
4	<p>Тема 4. Відображення. Інформація. Свідомість.</p> <p>1. Відображення як загальна властивість буття. Розвиток форм відображення як генетична передумова свідомості. 2. Специфіка інформаційного відображення. 3. Матеріальне та ідеальне. "Ідеальне" в абстрактному і конкретному значенні. 4. Свідомість і мозок. Свідомість і мова. 5. Структура свідомості. Самосвідомість, несвідоме, воля, емоції, сумління, інтуїція тощо. Творча уява як головний елемент свідомості.</p>	2	1
5	<p>Тема 5. Предмет і структура теорії пізнання. Основні принципи пізнання.</p> <p>1. Зв'язок онтології і гносеології. Співвідношення гносеології і наук про пізнання. 2. Пізнання як особливий вид діяльності. Роль і значення практики в пізнанні. 3. Співвідношення принципів, форм і методів пізнання. Основні принципи пізнання.</p>	2	1
6	<p>Тема 6. Основні форми та методи пізнання</p> <p>1. Суб'єкт і об'єкт пізнання. Різні моделі співвідношення суб'єкта та об'єкта в історії філософії. 2. Діалектика чуттєвого і раціонального в пізнанні. 3. Змістовне і формальне. Роль інтуїції в пізнанні. 4. Емпіричне і теоретичне в пізнанні. Факт, ідея, гіпотеза, теорія як найважливіші форми пізнання. 5. Історичне і логічне 6. Абстрактне і конкретне. Істина.</p>	2	1

	7. Основні методи пізнання		
7	Тема 7. Змістовна, або гносеологічна, логіка. Принципи систематизації її категорій і законів. 1. Логіка змістовна та формальна. 2. Принципи систематизації категорій змістовної логіки.	2	1
8	Тема 8. Категорії сфери буття. 1. Якість; 2. Кількість; 3. Міра; 4. Становлення.	2	1
9	Тема 9. Категорії сфери сутності. 1. Діалектичність категорій сфери опосередкованих (сутнісних) відносин. 2. Сутність і явище. Полеміка навколо проблеми сутності. 3. Категорія “протириччя”(«суперечність») як загальне, абсолютне визначення сутності пізнаваного об'єкта. 4. Зміст і форма, залежність їх співвідношення від рівня розвитку об'єкта пізнання. 5. Умова, ціле і частина, внутрішнє і зовнішнє. 6. Дійсність і можливість 7. Необхідність і випадковість. Осмислення висновків синергетики для поглиблення розуміння цих категорій. 8. Причина і наслідок. Системи causa sui (причини самої себе).	2	1
10	Тема 10. Категорії сфери цілісності. 1. Категорії сфери цілісності як форми з'єднання безпосереднього та опосередкованого. 2. Загальне, особливе й одиничне. Емпіричне і теоретичне розуміння цих категорій. 3. Заперечення, різні види заперечення, їх співвідношення. 4. Розвиток. Співвідношення категорії "розвиток" з категоріями руху і становлення. Критерії розвитку.	2	1
11	Тема 11. Природні передумови соціального. Проблема антропосоціогенезу. Сутність людини. Природне та соціальне в людині 1. Зміст поняття "соціальне". Співвідношення соціальної філософії і соціології. 2. Передумови, початок-сутність і умови розвитку соціальної системи. Генезис праці. Роль морально-соціальних заборон, свідомості і мови. 3. Антропосоціогенеза. Еволюціонізм і креаціонізм. Їх аргументи.	2	1

	<p>4. Соціально-діяльнісна сутність людини. Система людських потреб і видів діяльності.</p> <p>5. Співвідношення біологічного і соціального в людині.</p>		
12	<p>Тема 12. Цивілізація і культура як основні форми людської дійсності</p> <p>1. Категорії суспільно-економічної формації, цивілізації, культури, їх співвідношення.</p> <p>2. Суспільно-економічна формація, її структура. Історичний зміст формацій</p> <p>3. Цивілізація як організаційно-регулятивний аспект людської дійсності. Роль держави і громадянського суспільства в складі цивілізації.</p> <p>4. Культура як соціально-діяльнісний аспект людської дійсності. Залежність змісту культури від змісту людської сутності.</p> <p>5. Співвідношення культури і філософії.</p>	2	1
13	<p>Тема 13. Духовна сфера суспільного життя. Суспільна свідомість та її структура</p> <p>1. Поняття духовного життя суспільства. Співвідношення суспільного буття і суспільної свідомості.</p> <p>2. Структура і функції суспільної свідомості.</p> <p>3. Основні форми суспільної свідомості.</p> <p>4. Ідеологія і суспільна психологія. Ідеологія і наука.</p>	2	1
14	<p>Тема 14. Філософія історії та філософія людини. Поняття прогресу. Прогрес особистості і суспільства та їх відношення з природним середовищем. Поняття ноосфери. Розвиток особистості до щастя</p> <p>1. Проблема змісту і критеріїв суспільного прогресу.</p> <p>2. Глобальні проблеми людства і можливі шляхи їх вирішення. Поняття ноосфери.</p> <p>3. Індивідуальний розвиток. Людина, індивід, особистість. Розвиток і реалізація людських цінностей. Свобода, творчість, щастя. Сенс життя.</p>	2	1
	Всього	28	14

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

До самостійної роботи студентів щодо вивчення дисципліни «Філософія» включаються:

1. Знайомство з науковою та навчальною літературою відповідно зазначених у програмі тем.
2. Опрацювання лекційного матеріалу.
3. Підготовка до практичних занять.
4. Консультації з викладачем протягом семестру.
5. Самостійне опрацювання окремих питань навчальної дисципліни.
6. Підготовка до підсумкового контролю.

Тематика та питання до самостійної підготовки та індивідуальних завдань

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	<p>Тема 1. Філософія та світогляд. Генезис філософії, її предмет, структура та функції.</p> <p>1.Філософія і світогляд. Від міфу до логосу. 2.Обґрунтування змісту предмета філософії. Основна проблема філософії. 3.Співвідношення філософії і науки. 4.Структура і функції філософії.</p>	3	5
2	<p>Тема 2. Проблема методу філософування</p> <p>1.Структура логічного. Розсудок і розум. 2.Діалектика і догматизм. 3.Діалектика і псеводіалектика (еклектика та софістика). 4.Основні принципи діалектики.</p>	3	5
3	<p>Тема 3. Буття. Матерія. Субстанція.</p> <p>1.Поняття буття. Різні моделі буття: матеріалізм, ідеалізм, дуалізм. 2.Еволюція змісту поняття матерії в історії філософії. Матерія як субстрат і матерія як субстанція. 3.Якісне різноманіття і взаємозв'язок форм руху матерії. Світоглядне і методологічне значення вчення про форми руху матерії. 4.Простір і час як форми існування матерії.</p>	3	5
4	<p>Тема 4. Відображення. Інформація. Свідомість.</p> <p>1.Відображення як загальна властивість буття. Розвиток форм відображення як генетична передумова свідомості. 2.Специфіка інформаційного відображення. 3.Матеріальне та ідеальне. “Ідеальне” в абстрактному і конкретному значенні. 4.Свідомість і мозок. Свідомість і мова. 5.Структура свідомості. Самосвідомість, несвідоме, воля, емоції, сумління, інтуїція тощо. Творча уява як головний елемент свідомості.</p>	3	5

5	<p>Тема 5. Предмет і структура теорії пізнання. Основні принципи пізнання.</p> <p>1.Зв'язок онтології і гносеології. Співвідношення гносеології і наук про пізнання. 2.Пізнання як особливий вид діяльності. Роль і значення практики в пізнанні. 3.Співвідношення принципів, форм і методів пізнання. Основні принципи пізнання.</p>	3	5
6	<p>Тема 6. Основні форми та методи пізнання</p> <p>2. Суб'єкт і об'єкт пізнання. Різні моделі співвідношення суб'єкта та об'єкта в історії філософії. 8. Діалектика чуттєвого і раціонального в пізнанні. 9. Змістовне і формальне. Роль інтуїції в пізнанні. 10. Емпіричне і теоретичне в пізнанні. Факт, ідея, гіпотеза, теорія як найважливіші форми пізнання. 11. Історичне і логічне 12. Абстрактне і конкретне. Істина. 13. Основні методи пізнання</p>	3	5
7	<p>Тема 7. Змістовна, або гносеологічна, логіка. Принципи систематизації її категорій і законів.</p> <p>1.Логіка змістовна та формальна. 2.Принципи систематизації категорій змістовної логіки.</p>	3	5
8	<p>Тема 8. Категорії сфери буття.</p> <p>1.Якість; 2.Кількість; 3.Міра; 4.Становлення.</p>	3	5

9	<p>Тема 9. Категорії сфери сутності.</p> <p>9. Діалектичність категорій сфери опосередкованих (сутнісних) відносин. 10. Сутність і явище. Полеміка навколо проблеми сутності. 11. Категорія “протириччя”(«суперечність») як загальне, абсолютне визначення сутності пізнаваного об'єкта. 12. Зміст і форма, залежність їх співвідношення від рівня розвитку об'єкта пізнання. 13. Умова, ціле і частина, внутрішнє і зовнішнє. 14. Дійсність і можливість 15. Необхідність і випадковість. Осмислення висновків синергетиці для поглиблення розуміння цих категорій. 16. Причина і наслідок. Системи causa sui (причини самої себе).</p>	4	6
10	<p>Тема 10. Категорії сфери цілісності.</p> <p>5. Категорії сфери цілісності як форми з'єднання безпосереднього та опосередкованого. 6. Загальне, особливе й одиничне. Емпіричне і теоретичне розуміння цих категорій. 7. Заперечення, різні види заперечення, їх співвідношення. 8. Розвиток. Співвідношення категорії "розвиток" з категоріями руху і становлення. Критерії розвитку.</p>	4	6
11	<p>Тема 11. Природні передумови соціального. Проблема антропосоціогенезу. Сутність людини. Природне та соціальне в людині</p> <p>5. Зміст поняття "соціальне". Співвідношення соціальної філософії і соціології. 6. Передумови, початок-сутність і умови розвитку соціальної системи. Генезис праці. Роль морально-соціальних заборон, свідомості і мови. 7. Антропосоціогенеза. Еволюціонізм і креаціонізм. Їх аргументи. 8. Соціально-діяльнісна сутність людини. Система людських потреб і видів діяльності. 5. Співвідношення біологічного і соціального в людині.</p>	4	6
12	<p>Тема 12. Цивілізація і культура як основні форми людської дійсності</p> <p>6. Категорії суспільно-економічної формації, цивілізації, культури, їх співвідношення. 7. Суспільно-економічна формація, її структура. Історичний зміст формацій 8. Цивілізація як організаційно-регулятивний аспект людської дійсності. Роль держави і громадянського суспільства в складі цивілізації. 9. Культура як соціально-діяльнісний аспект людської дійсності. Залежність змісту культури від змісту людської сутності. 10. Співвідношення культури і філософії.</p>	4	6

13	<p>Тема 13. Духовна сфера суспільного життя. Суспільна свідомість та її структура</p> <p>5. Поняття духовного життя суспільства. Співвідношення суспільного буття і суспільної свідомості.</p> <p>6. Структура і функції суспільної свідомості.</p> <p>7. Основні форми суспільної свідомості.</p> <p>8. Ідеологія і суспільна психологія. Ідеологія і наука.</p>	4	6
14	<p>Тема 14. Філософія історії та філософія людини. Поняття прогресу. Прогрес особистості і суспільства та їх відношення з природним середовищем. Поняття ноосфери. Розвиток особистості до щастя</p> <p>4. Проблема змісту і критеріїв суспільного прогресу.</p> <p>5. Глобальні проблеми людства і можливі шляхи їх вирішення. Поняття ноосфери.</p> <p>6. Індивідуальний розвиток. Людина, індивід, особистість. Розвиток і реалізація людських цінностей. Свобода, творчість, щастя. Сенс життя.</p>	4	6
	Всього	48	76

8. ВИДИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Робоча програма навчальної дисципліни передбачає наступні види та методи контролю:

Види контролю	Складові оцінювання
поточний контроль , який здійснюється у ході: проведення практичних занять, виконання індивідуального завдання; проведення консультацій та відпрацювань.	50%
підсумковий контроль , який здійснюється у ході проведення іспиту.	50%

Методи діагностики знань (контролю)	фронтальне опитування; наукова доповідь, усне повідомлення, індивідуальне опитування; робота у групах; ділова гра, розв'язання ситуаційних завдань, кейсів, практичних завдань, іспит
--	---

Питання до іспиту

1. Співвідношення міфологічного і філософського способів мислення
2. Генезис філософії. Загальне представлення про філософські категорії, їх зв'язок із практикою.
3. Предмет, структура і функції філософії.
4. Філософія як теоретична основа світогляду.
5. Природа філософських проблем. Співвідношення свідомості і буття, матеріального та ідеального як основна проблема філософії.
6. Три головних питання філософії, по І. Канту. Їх зв'язок з питанням про співвідношення свідомості і буття і зі структурою філософії.
7. Структура логічного вираження дійсності. Розсудок і розум.
8. Проблема методу (стилю) філософствування. Діалектика і догматизм.
9. Проблема методу (стилю) філософствування. Діалектика, софістика та еkleктика.
10. Внутрішня діалектичність предмета філософії. Основні принципи діалектики.
11. Філософія в системі культури.
12. Співвідношення філософії з іншими формами суспільної свідомості.
13. Роль філософії в науці і практиці. Значення наукових висновків і практичного досвіду для розвитку філософії.
14. Філософський зміст проблеми буття. Буття, матерія, субстанція.
15. Об'єктивна реальність з точки зору її сутності, основи. Поняття субстанції, його світоглядне і методологічне значення.
16. Філософія про різноманітність і єдність світу. Різні течії у філософії. Монізм і дуалізм. Матеріалізм і ідеалізм.
17. Сутність вчення про матерію. Еволюція змісту категорії "матерія".
18. Матерія як субстрат і матерія як субстанція.
19. Поняття руху. Рух, зміна, спокій.
20. Світоглядне і методологічне значення вчення про основні форми руху матерії.
21. Простір і час як форми існування матерії. Філософія і наука про абсолютність і відносність простору і часу.
22. Відображення як атрибут, невід'ємна властивість субстанції, світу в цілому. Причина розвитку форм відображення.
23. Відображення та інформація. Внутрішнє протиріччя інформаційного відображення як причина його розвитку.
24. Свідомість, її виникнення і сутність.
25. Структура свідомості.
26. Свідомість і самосвідомість.
27. Свідоме і несвідоме.
28. Матеріальне та ідеальне. Єдність трьох різних розумінь ідеального.
29. Співвідношення свідомості і мозку, свідомості і мови. Філософське значення даних сучасних наук – фізіології вищої нервової діяльності, психології, педагогіки.
30. Творча сутність свідомості. Соціальні і духовні передумови розвитку творчої активності свідомості.
31. Предмет, структура і завдання гносеології. Гносеологія та онтологія.
32. Гносеологія та аксіологія. Суть і необхідність екзистенціального моменту в змісті філософських дисциплін.
33. Об'єктивна і суб'єктивна діалектика, їх співвідношення. Діалектика у функції теорії пізнання. Основні принципи, форми і методи пізнання.
34. Аргументи агностицизму і принцип діяльності відображення.
35. Суб'єкт і об'єкт пізнання. Різниця у розумінні їх змісту і співвідношення в історії філософії.

36. Чуттєве і раціональне. Роль інтуїції в процесі пізнання.
37. Змістовне і формальне в процесі пізнання.
38. Емпіричне і теоретичне в пізнанні. Факт, ідея, гіпотеза і теорія.
39. Принцип конкретності істини. Абсолютне і відносне в істинному знанні.
40. Спостереження та експеримент, модель і моделювання.
41. Аналіз і синтез як методи наукового пізнання.
42. Індукція і дедукція як методи наукового пізнання.
43. Принцип єдності історичного і логічного. Історизм абстрактний і історизм конкретний.
44. Поняття системи. Системи статичні, динамічні і такі, що розвиваються. Системи механічні, органічні та гармонічні.
45. Метод сходження (підняття) від абстрактного до конкретного як системний метод.
46. Категорії сфери буття - якість, кількість, міра, становлення.
47. Сутність і явище. Суперечка навколо проблеми сутності.
48. Категорія "протиріччя" («суперечності») як загальне, абсолютне визначення сутності пізнаваного об'єкта.
49. Зміст і форма. Залежність їх співвідношення від рівня розвитку об'єкта пізнання.
50. Необхідність і випадковість. Осмислення висновків синергетики для поглиблення розуміння цих категорій.
51. Категорії "можливість" і "дійсність".
52. Категорії цілого і частини.
53. Категорії причини і наслідку.
54. Категорії загального, особливого та одиничного.
55. Категорія заперечення. Різні види заперечення, їх співвідношення.
56. Поняття розвитку, його співвідношення з поняттями руху і становлення. Критерії розвитку.
57. Закон взаємного переходу кількісних і якісних змін і його співвідношення з іншими законами діалектики.
58. Закон єдності і боротьби протилежностей і його співвідношення з іншими законами діалектики.
59. Закон заперечення заперечення і його співвідношення з іншими законами діалектики.
60. Предмет соціальної філософії. Місце соціальної філософії в структурі філософії.
61. Природні передумови, причини та умови становлення і розвитку соціуму.
62. Суспільство як об'єкт філософського пізнання. Соціальна форма руху, її відмінність від процесів живої і неживої природи.
63. Діяльність як специфічний спосіб існування соціального. Аналіз суспільно-історичної практики, її матеріальних і духовних аспектів.
64. Людина як суб'єкт предметно-практичної діяльності. Роль праці і мови в процесі антропосоціогенеза.
65. Філософія про сутність людини. Потреби та інтереси. Найважливіші умови формування сутності людини.
66. Людина як цілісне утворення. Діалектика біологічного і соціального в людині.
67. Співвідношення понять "людина", "індивід", "особистість".
68. Гуманізм як явище і як філософське поняття.
69. Поняття суспільно-економічної формації як структурно-змістовний аспект людської дійсності.
70. "Цивілізація" як категорія соціальної філософії.
71. Культура як соціально-деяльнісна форма людської дійсності.
72. Соціальна структура суспільства. Класи, стани, нації як історичні спільності людей (філософський аналіз).
73. Філософський аналіз понять "держава" і "громадянське суспільство".
74. Поняття духовного життя суспільства. Структура суспільної свідомості.
75. Повсякденно-практична і идеолого-теоретична свідомість.
76. Идеологія і суспільна психологія. Идеологія і наука.
77. Основні форми суспільної свідомості. Їхній взаємозв'язок і взаємовплив.
78. Політична свідомість, її місце в духовному житті суспільства.

79. Правосвідомість, її роль у житті суспільства, у розвитку демократії, формуванні людини.
80. Моральна свідомість. Суспільні функції моралі. Мораль, право і політика.
81. Естетична свідомість і мистецтво. Специфіка відображення дійсності в мистецтві.
82. Релігія як форма суспільної свідомості, її сутність, специфіка і роль у житті суспільства.
83. Зміст людського життя і зміст історичного процесу розвитку суспільства.
84. Свобода. Внутрішній і зовнішній аспекти її розуміння. Волонтаризм і фаталізм.
85. Свобода людини і поняття відчуження.
86. Загальні та особливі риси розвитку людських спільностей. Концепції єдності історії і концепції культурно-історичних типів і етносів.
87. Критерії прогресу суспільства та особистості.
88. Глобальні проблеми сучасності і можливі шляхи їх вирішення.
89. Соціально-філософський зміст понять біосфери і ноосфери.
90. Щастя як найважливіший аспект прояву основної проблеми філософії
91. Чотири розуміння щастя, по В.Татаркевичу. Використання діалектичного аналізу і синтезу для цілісного, конкретного розуміння феномена щастя
92. Зв'язок категорії щастя з категоріями істини і свободи.

9. ОЦІНЮВАННЯ ПОТОЧНОЇ, САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З ПІДСУМКОВИМ КОНТРОЛЕМ У ФОРМІ ЕКЗАМЕНУ/ ЗАЛІКУ

<i>Денна форма навчання</i>			
<i>Поточний контроль</i>			
Види роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи на семінарських (практичних) заняттях			
1.1. Підготовка до практичних занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час практичних занять	25
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.2. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виносяться на самостійне вивчення	-//-	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ¹ , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	15
Виконання індивідуальних завдань (науково-дослідна робота студента)			
1.3. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	-//-	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять або ІКР, наукових конференцій та круглих столів.	10
Разом балів за поточний контроль			50

¹ Індивідуально-консультативна робота викладача зі студентами

Підсумковий контроль екзамен / залік	50
Всього балів	100

Заочна форма навчання			
Поточний контроль			
Види самостійної роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи під час аудиторних занять			
1.1. Підготовка до аудиторних занять	Відповідно до розкладу	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час аудиторних занять	15
За виконання контрольних робіт (завдань)			
1.2. Підготовка контрольних робіт	-//-	Перевірка контрольних робіт (завдань)	15
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.3. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виноситься на самостійне вивчення	-//-	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ² , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	10
Виконання індивідуальних завдань (науково-дослідна робота студента)			
2.1. Підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до графіку ІКР	Обговорення (захист) матеріалів реферату (есе) під час ІКР	5
2.3. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	-//-	Обговорення результатів проведеної роботи під час ІКР, наукових конференцій та круглих столів.	5
Разом балів за поточний контроль			50
Підсумковий контроль екзамен / залік			50
Всього балів підсумкової оцінки			100

² Індивідуально-консультативна робота викладача зі студентами

10. КРИТЕРІЇ ПІДСУМКОВОЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ (для іспиту / заліку)

Рівень знань оцінюється:

- «відмінно» / «зараховано» А - від 90 до 100 балів. Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» / «зараховано» В - від 82 до 89 балів. Студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» / «зараховано» С - від 74 до 81 балів. Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, реферату та активність у науково-дослідній роботі;

- «задовільно» / «зараховано» D - від 64 до 73 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, рефератів (есе);

- «задовільно» / «зараховано» E - від 60 до 63 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний конспект з завданнями до самостійної роботи.

- «незадовільно з можливістю повторного складання» / «не зараховано» Fx – від 35 до 59 балів. Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

- «незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» / «не зараховано» F – від 0 до 34 балів. Студент не володіє навчальним матеріалом.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100 (10-12)	A	Відмінно	зараховано
82-89 (8-9)	B	Добре	
74-81(6-7)	C		
64-73 (5)	D	Задовільно	
60-63 (4)	E		
35-59 (3)	Fx	незадовільно	не зараховано
1-34 (2)	F		

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Івакін О.А. Філософія: Навчальний посібник. Одеса: Фенікс, 2004. 325 с.
2. Філософія: Курс лекцій. Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти III-IV рівнів акредитації. 2-е видання, виправлене і доповнене - К.: "Каравела"; Львів: "Новий світ-2000", 2002. 544 с.
3. Шамша І. В. Небуттєва природа часу: монографія. Київ : Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. 255 с.
4. Шамша І.В. Суперечливість буття як джерело філософського мислення. Одеса: Фенікс, 2010. 192 с.

Допоміжна

5. Бистрицький Є., Зимовець Р., Пролєєв С. Комунікація і культура в глобальному світі. Київ : Дух і Літера, 2020. 416 с.
6. Європейський словник філософій: Лексикон неперекладностей. Том перший. – К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2009. 576 с.
7. Європейський словник філософій: Лексикон неперекладностей. Пер. з фр. - Том другий. - К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2011. 488 с.
8. Європейський словник філософій: Лексикон неперекладностей. Пер. з фр. - Том третій. - К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2013. 328 с.
9. Європейський словник філософій: Лексикон неперекладностей. Пер. з фр.- Том четвертий.- К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2016. 440 с.
10. Шамша І.В. Роль напередзнання в осягненні істини буття філософією / І.В. Шамша // Мультиверсум. Філософський альманах / Гол. ред. Лях В.В. – Вип. 8(96). – К., 2010. – С. 3–16.

Інформаційні ресурси

11. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського : веб-сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
12. Он-лайн бібліотека. URL: <http://www.lib.com.ua>.
13. <http://www.info-library.com.ua/books-book-149.html>.